

Ärende ANM 2015/2434 **handling** 43
Handläggare Carolina Stiwenius

Region Östergötland

Tillsyn avseende anmälan om diskriminering inom hälso- och sjukvården

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har granskat om Region Östergötland har överträtt diskrimineringslagens förbud mot diskriminering som har samband med kön i kontakten med en patient.

DO:s beslut

DO:s utredning ger inte stöd för att Region Östergötland har brutit mot diskrimineringsförbudet i 2 kap. 13 § 1 diskrimineringslagen (2008:567), DL.

Om ärendet

Bakgrund till DO:s beslut att inleda tillsyn

AA har anmält Region Östergötland för diskriminering som har samband med kön. Anmälaren har uppgett att hon inte blivit undersökt och behandlad för en skada med anledning av att skadan har förmodats ha samband med hennes graviditet. Anmälaren har i huvudsak uppgett följande.

Hon lider av en skada i buken, en så kallad bukväggsdiastas, efter sin sista förlossning den [datum]. Detta har lett till en försvagning i bålen, en extrem ryggvärk och en oförmåga att kunna arbeta och sköta om sina barn själv. Vid flera vårdinstanser i Region Östergötland har hon mötts av en ovilja och ett negligerande där hon har fått kämpa för att ens få ut sina journaler. Vårdpersonal inom Region Östergötland har vägrat att undersöka henne och har inte heller remitterat henne vidare. Hon har nekats operation då regionen anser att det rör sig om en skönhetsåkomma, trots att specialist konstaterat att ryggen överbelastats då bukens muskler saknar förmåga att ge mothåll. Hon vill hävda att om hon hade varit en man med ett kroppsligt tungt arbete som hade drabbats av jämförbara skador med efterföljande problematik så hade hon inte nekats operation med hänvisning till att det rör sig om en skönhetsoperation.

Dessutom har hon genom hela vårdkedjan mötts av en hierarkisk attityd att hon får skylla sig själv som valt att föda barn. Hon har bland annat fått höra av sjukvårdspersonal att ”du får räkna med att inte se ut och fungera riktigt som innan när du väljer att föda barn” samt att hon ”inte ska gnälla eftersom

[sjukvårdspersonalen] själv har ett litet medellinjebräck och tränar på elitnivå”. Anmälaren har även fått bekräftat från vårdpersonal att det finns ett uttalat system och en inre hierarki inom sjukvården i Region Östergötland, där man systematiskt skuldbelägger kvinnan istället för att ge den vård hon behöver.

Den [datum] remitterades hon slutligen till Södersjukhuset efter upprepade påtryckningar från henne själv och en person vid Patientnämnden.

Utredningen i ärendet

DO har begärt in ett yttrande från Region Östergötland och anmälares journaler för den aktuella perioden. DO har även inhämtat anmälares journaler från Södersjukhuset i Stockholm avseende behandling av den aktuella skadan.

Region Östergötland har sammanfattningsvis uppgett följande. Det finns inom regionen inte några interna riktlinjer för undersökning och behandling av rektusdiastas/bukväggsdiastas oavsett uppkomstorsak. Något samband mellan rektusdiastas/bukväggsdiastas och ryggsmärta under eller efter graviditet är inte vetenskapligt bevisat. Det opereras sålunda normalt inom plastikkirurgisk specialitet av kosmetiska skäl, men det förekommer fall där även funktionen förbättras. Vare sig kvinnokliniken eller kirurgkliniken vid Region Östergötland behandlar eller utreder tillståndet varför kompetens för bedömning inte finns allmänt.

I det aktuella fallet hade patienten ryggsmärta som kan ha många orsaker. Huruvida rektusdiastasen/bukväggsdiastasen, som finns hos alla kvinnor under graviditet och hos en tredjedel ett halvår efter förlossning, har någon betydelse för ryggsmärta i det enskilda fallet är en bedömningsfråga som kräver stor erfarenhet. Eftersom det inte finns erforderlig erfarenhet av utredning inom Region Östergötland fick patienten på eget önskemål en remiss för utredning och eventuell behandling vid Södersjukhuset.

De behandlingsinsatser som gjordes eller inte gjordes beträffande patienten ifråga motiverades utifrån patientens symptom och hälsotillstånd. Region Östergötland tar bestämt avstånd från uttalandet att anmälaren ”inte ska gnälla”.

Rättslig reglering på området

Enligt 1 kap. 4 § 1 DL avses med direkt diskriminering att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt 2 kap. 13 § 1 DL är diskriminering förbjuden i fråga om hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet.

DO:s bedömning

Enligt förarbetena till diskrimineringslagen, prop. 2007/08:95 s. 522, gäller bland annat följande avseende diskrimineringsförbudet på hälso- och sjukvårdsområdet. Förbudet omfattar sådant som rätten att ta del av vård, behandling och andra insatser, insatsernas räckvidd och innehåll. Om en patient i det enskilda fallet behandlas eller bemöts utifrån sitt kön med effekten att han eller hon missgynnas genom sämre vård, längre väntetider, särskilda avgifter etc., gäller förbudet. Diskrimineringsförbudet omfattar inte bedömningar av vårdbehov som grundas på beprövad erfarenhet och vedertagna behandlingsmetoder, och inte heller medicinska felbedömningar. Om det saknas effektiva vård- eller behandlingsmetoder, läkemedel etc. för en viss sjukdom är det inte heller fråga om diskriminering.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med någon diskrimineringsgrund. Enligt EU-rätten utgör missgynnande som har samband med graviditet direkt diskriminering som har samband med kön (se dom Dekker, C-177/88, EU:C:1990:383) inom ramen för arbetslivet (Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling). Detsamma torde gälla även andra områden inom diskrimineringsrätten. Det krävs således inte någon jämförelse med för att etablera direkt diskriminering i de fall då missgynnandet har samband med graviditet.

Vad först avser de uttalanden från vårdpersonal som anmälaren har gjort gällande, så har det i DO:s utredning inte gått att fastställa om och när dessa uttalanden ska ha ägt rum samt vem som ska ha fällt dem. DO:s utredning utvisar inte med säkerhet att något missgynnande har ägt rum i form av diskriminerande kommentarer till anmälaren.

Enligt 2 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska varje patient som vänder sig till hälso- och sjukvården, om det inte är uppenbart obehövt, snarast ges en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd. Regleringen på området och DO:s tillsyn rör, som framgår ovan, inte vilken bedömning som gjorts av anmälares problematik eller vilka behandlingsinsatser som har genomförts eller inte. För det fall en patient nekas undersökning och/eller bedömning av sitt hälsotillstånd med anledning av att vissa besvär antas bero på graviditet, så kan det däremot utgöra ett sådant missgynnande som innebär diskriminering som har samband med kön. DO har därmed att ta ställning till om anmälares missgynnats genom att inte få en undersökning och medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd.

Region Östergötland har anfört att det inom det egna landstinget saknas kompetens för bedömning av aktuellt tillstånd. Det framgår inte av regionens yttrande på vilket sätt landstinget säkerställer att patienter med anmälares symptom, i brist på kompetens inom regionen, ges möjlighet till en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd. Region Östergötland har inte gjort gällande att det varit uppenbart obehövt med en medicinsk bedömning i nu aktuellt fall.

Av Region Östergötlands yttrande framgår heller inte att anmälaren har fått någon medicinsk bedömning genom regionens försorg, utan att hon på eget önskemål har remitterats till annat landsting. I de journaler som DO har tagit del av framgår dock att anmälaren har undersökts av läkare vid vårdcentralen Skänninge och vid Kirurgiska kliniken på Universitetssjukhuset i Linköping från oktober 2014 och framåt. Av journalerna framgår även att anmälaren har haft en komplex problematik samt att det funnits en osäkerhet kring besvärens orsak, vilket tycks ha bidragit till att hon hänvisats till flertalet instanser och återbesök. DO bedömer utifrån journalanteckningarna att anmälaren har undersökts och bedömts, om än förloppet har tagit lång tid och hon sedermera – på eget initiativ – remitterats utomläns. Det framgår inte heller av journalerna att tidsutdräkten har berott på att symptomen uppkommit i samband med graviditet. Anmälaren har, enligt DO:s bedömning, därför inte missgynnats genom att nekas undersökning och bedömning.

DO:s utredning ger därmed inte stöd för att anmälaren har utsatts för diskriminering av Region Östergötland. DO avslutar ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av Rickard Appelberg efter förslag från Carolina Stiwenius.

Detta beslut går inte att överklaga. De bedömningar som DO gör i beslut är inte juridiskt bindande och beslutet påverkar inte enskildas möjligheter att själva väcka talan om diskrimineringsersättning i tingsrätt.

Rickard Appelberg
Enhetschef

En kopia av beslutet skickas till anmälaren.